

Tájékoztató az Európai Unió környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszeréről (EMAS)

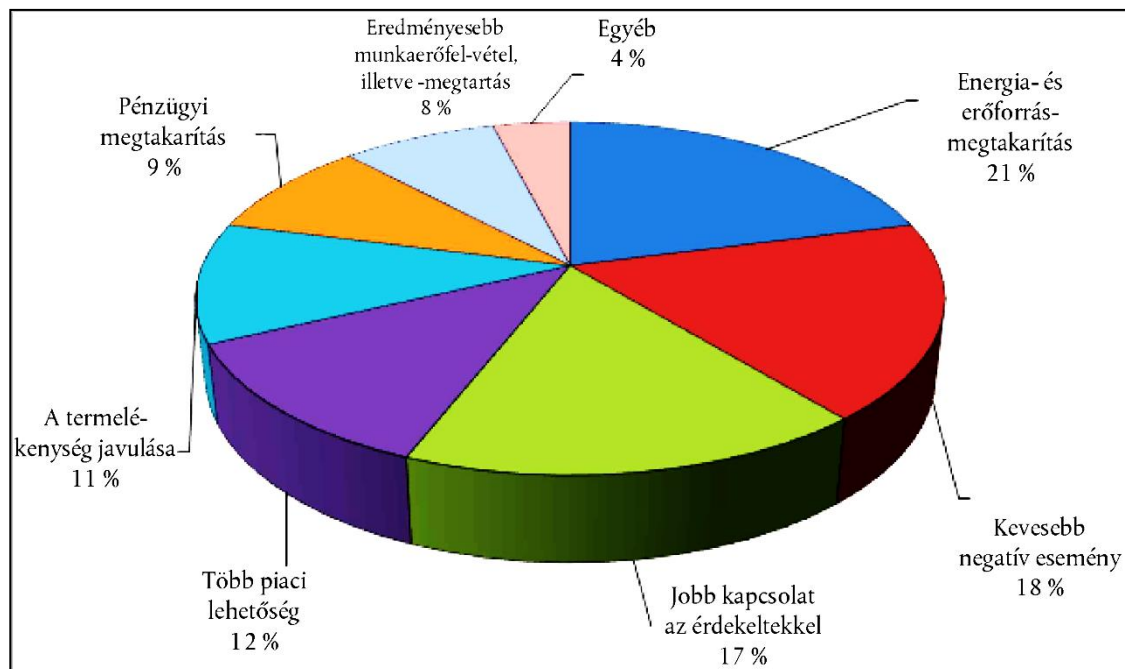
Mi az EMAS?

Az EMAS az EU környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszere (Eco-Audit and Management Scheme), egy környezetirányítási rendszer. Célja, hogy a különböző típusú szervezeteket arra ösztönözze, alkalmazzanak környezetvédelmi vezetési rendszert és folyamatosan csökkentsék környezeti hatásukat.

Miért jó az EMAS?

Az EMAS elősegíti, hogy a különböző szervezetek fejlesszék az erőforrás-hatékonyságukat, csökkentsék a környezeti kockázatokat, valamint a helyes gyakorlat nyilvános alkalmazásával példát mutassanak. Az EMAS meglete szerepet kap a szervezet külső kommunikációjában és marketing tevékenysége során is, előnyt jelenthet pályázatok elbírálásánál vagy külföldi partnerekkel való szerződéskötéskor. A hitelesítés és a publikus környezetvédelmi nyilatkozat olyan átláthatóságot biztosít, ami nagyban javítja a szervezetről kialakított képet a nyilvánosság és a szervezettel kapcsolatban álló érdekelt felek (pl. beszállítók, vevők, zöld szervezetek, lakosság, szakmai szervezetek) irányában. Az Európai Zöld Megállapodás fényében egyre nagyobb hangsúlyt fog kapni a vállalati fenntarthatóság, aminek a megvalósításához kiváló eszközt nyújt az EMAS.

Az Európai Bizottság felmérése alapján az EMAS az alábbi előnyökkel jár a szervezetek számára:

A környezettudatos vállalati/szervezeti irányítás egyik eleme a környezetvédelmi vezetési rendszer (környezetközpontú irányítási rendszer, KIR) bevezetése. Az EMAS tanúsítvánnyal rendelkező szervezetek ezen felül folyamatosan javítják környezeti teljesítményüket, minimalizálják anyag- és energiafelhasználásukat, csökkentik károsanyag- és, üvegházgáz-

kibocsátásukat, valamint hulladéktermelésüket. Ez hatékonyabb munkafolyamatokhoz, valamint energia- és erőforrás megtakarításokhoz is vezet, továbbá növeli versenyképességüket. Az EMAS-logó marketing- vagy értékesítési eszközként használható a szervezet kiemelkedő környezeti teljesítményének népszerűsítésére.

Mivel több, mint az ISO14001?

Az EMAS ideális kiegészítője az ISO 14001:2015 nemzetközi szabványnak és az e szabvánnyal rendelkező cégek néhány plusz lépéssel megszerezhetik az EMAS regisztrációt.

Előnyei az ISO szabvánnyal szemben többek között:

- ✓ pártatlanul érvényesített környezetvédelmi adatok;
- ✓ a jogszabályok betartását tanúsító kormányzati jóváhagyás értelmében kizárólag az a szervezet részesülhet EMAS-minősítésben, amely maradéktalanul megfelel minden környezetvédelmi jogszabálynak;
- ✓ a környezetvédelmi jogsértésekből fakadó szankciók kisebb kockázata;
- ✓ a környezeti teljesítmény folyamatos javítása iránti elkötelezettség;
- ✓ a szervezetnek nyilatkozatot kell közzétennie környezeti teljesítményéről.

Ki szerezhethet EMAS tanúsítványt és milyen feltételekkel?

Az EMAS tanúsítványt bármilyen szervezet megszerezheti (pl. vállalatok vagy közintézmények), aki önkéntes alapon eleget tesz a vonatkozó jogszabályban foglaltaknak, amit elsőként egy környezetvédelmi hitelesítő, végső soron pedig az országos környezetvédelmi hatóság vizsgál meg.

Az EMAS alapvető és legfontosabb feltétele az, hogy az adott szervezet elkötelezze magát a környezettudatosság és fenntarthatóság irányában és kész legyen lépéseket tenni ennek érdekében, saját lehetőségei szerint.

Az EMAS **jogi háttérét** elsősorban a szervezeteknek a közösségi környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerben (EMAS) való önkéntes részvételéről és a 761/2001/EK rendelet, a 2001/681/EK és a 2006/193/EK bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. november 25-i **1221/2009/EK** európai parlamenti és tanácsi rendelet adja, mely a következő linken érhető el magyar nyelven.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009R1221&from=EN>

A környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerben (EMAS) részt vevő szervezetek nyilvántartásáról szóló **308/2010. (XII.23.) Korm. rendelet** alapján, Magyarországon a szervezetek nyilvántartásával kapcsolatos feladatokat, a benyújtott kérelmek elbírálását a Pest Megyei Kormányhivatal végzi. A Kormányrendelet az alábbi linken érhető el:

http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=133765.350238

A szervezetnek meg kell felelnie a tevékenységi körét illetően minden rá vonatkozó környezetvédelmi jogszabálynak.

A különböző tevékenységi körökhöz kapcsolódóan az Európai Bizottság újabb és újabb, ún. **ágazati referenciadokumentumokat (ÁRD-ket)** dolgoz ki. Az ÁRD célja ötletekkel és inspirációval, valamint gyakorlati és műszaki útmutatással segíteni és támogatni mindazon

szervezeteket, amelyek javítani szeretnék környezeti teljesítményüket (pl. zöld beszerzésből származó eszközök alkalmazásának előnyben részesítése, megújuló energiaforrások részarányának növelése, víz- és energiafelhasználás csökkentésének érdekében tett intézkedések, hulladékképződés csökkentésére irányuló tevékenység). Az ÁRD-k ismertetik a bevált *környezetvédelmi vezetési gyakorlatokat*, a *környezeti teljesítménymutatókat*, valamint – ha rendelkezésre állnak – *kiválósági referenciaértékeket*. Az ÁRD elsősorban azoknak a szervezeteknek szól, amelyek az EMAS keretében már nyilvántartásba vannak véve, másodsorban azoknak, amelyek a jövőben kívánják magukat nyilvántartásba vetetni, harmadsorban pedig azoknak, amelyek környezeti teljesítményük javítása érdekében szeretnék többet megtudni a legjobb környezetvédelmi vezetési gyakorlatokról.

Az 1221/2009/EK rendelet előírja az EMAS keretében nyilvántartásba vett szervezetek számára, hogy környezetvédelmi vezetési rendszerük, valamint környezetvédelmi nyilatkozatuk kidolgozásakor vegyék figyelembe az ÁRD-eket.

Miként vegyék figyelembe az EMAS keretében nyilvántartásba vett szervezetek az ÁRD-eket?

- Akkor, amikor a környezeti állapotfelmérés eredményének fényében kidolgozzák és bevezetik környezetvédelmi vezetési rendszerüket (4. cikk (1) bekezdés b) pont);
- Környezetvédelmi nyilatkozatuk készítésekor (4. cikk (1) bekezdés d) pont és 4. cikk (4) bekezdés).

A teljesítménymutatókat az alapján kell kiválasztani, hogy azok mennyire relevánsak a szervezet környezeti állapotfelmérésében azonosított jelentős környezeti hatások szempontjából. Mindazonáltal csak a környezeti állapotfelmérésben azonosított legjelentősebb környezeti hatások szempontjából releváns mutatókat kell használni.

Bár a környezetvédelmi nyilatkozatban be kell mutatni, hogy a környezeti teljesítmény (további) javítását szolgáló intézkedések és lépések meghatározása során hogyan használták fel a bevált környezetvédelmi vezetési gyakorlatokat és a kiválósági referenciaértékeket, a bevált környezetvédelmi vezetési gyakorlatok alkalmazása vagy a kiválósági referenciaértékek teljesítése nem kötelező. Ennek oka az, hogy az EMAS keretében – annak önkéntes jellegéből adódóan – maguk az érintett szervezetek dönthetik el a költségek és a hasznok elemzése alapján, hogy ez számukra mennyire megvalósítható.

A regisztráló szervezetek környezeti teljesítményjavítását segítő ágazati referenciadokumentumok az Európai Bizottság honlapján magyar nyelven is elérhetőek: https://ec.europa.eu/environment/emas/emas_publications/sectoral_reference_documents_en.htm

Az alábbi szektorokra jelentek meg eddig ÁRD-k:

- kiskereskedelem
- turizmus
- élelmiszer- és italgyártás
- autógyártás
- elektromos és elektronikai berendezések gyártása
- mezőgazdaság
- hulladékgazdálkodás
- közigazgatás

Folyamatban van az építőiparra, fémfeldolgozási termékek gyártására és telekommunikációs szektorra vonatkozó ÁRD készítése.

Az alábbiakban példálózó jelleggel röviden bemutatjuk az adott ÁRD-ben rögzített önkéntes alapú legjobb környezetvédelmi vezetési gyakorlatokat a mezőgazdasági ágazatot érintően:

- vízbáziskímélő gazdálkodási intézkedéseket valósítanak meg a vízszennyezés minimalizálása céljából;
- a természetes élőhelyeket és a helyi biológiai sokféleséget támogató, valamint a gazdaság energia- és vízfelhasználásának nyomon követésére és kezelésére szolgáló terveket dolgoznak ki és hajtanak végre;
- megfelelő talajművelés révén segítik megőrizni a talaj megfelelő struktúráját (pl. altalaj megemelésének elkerülése, direktvetés, levegőztetés, stb.), valamint megelőzni a víz okozta lefolyást és a szél okozta talajeróziót;
- a mezőgazdasági terület tápanyagmérlegének kiszámítása által elkerülik a tápanyagok túlzott használatát és magas minőségű szerves anyagokat alkalmaznak;
- a nitrogénkörforgást optimalizálják pillangósvirágú növények vetésforgókörforgásokba illesztésével;
- a trágyákat a növények tápanyagszükségleteinek megfelelően juttatják ki, GPS-alapú irányítási rendszerek alkalmazása mellett (pl. precíziós tápanyagellátás);
- amennyiben elkerülhetetlen a műtrágya alkalmazása, alacsonyabb szénlábnnyommal rendelkező nitrát alapú, valamint nitrifikációt gátló szerrel bevont granulátumos karbamid alapú műtrágyákat választanak;
- olyan termékeket használnak fel, amelyek rendelkeznek az ökocímke (EU Ecolabel és a Környezetbarát Termék Védjegy) minősítési feltételeknek;
- a talajművelési és vetési műveleteket körültekintően, a talaj nedvességtartalmát, típusát és az időjárási körülményeket figyelembe véve időzítik;
- a hagyományos szántásos művelés helyett a talajvédő művelést vagy speciális vetést részesítik előnyben (pl. a talaj szerkezetét, porozitását és mikrobiális tevékenységét megtartó vagy javító talaj-előkészítő műveletek alkalmazásával);
- a lejtéssel merőlegesen művelik a földet a talajlehordás elkerülése érdekében, a hosszú lejtőket pedig árokka, sövényvel vagy füves sávval darabolják fel;
- elkerülik a téli időszakban a szántóföld ugaron hagyását és erodálódását váltónövények vagy köztes növénykultúra létrehozásával;
- az állattenyésztő gazdaságokban a legeltetésre használt legelőket a lehető legjobban kihasználják, biztosítva, hogy a füves növénytakaró az év kritikus szakaszaiban legalább átlagos fedettséget adjon (ez mérsékli a metán- és ammóniakibocsátást);
- a helyi feltételekhez alkalmazkodott állatfajtákat vagy -törzseket választanak;
- magas cukortartalommal rendelkező fűféléket és/vagy kukoricaszilázst használnak a kérődző állatoknál, valamint szakaszos és alacsony fehérjetartalmú takarmányozást az ammónia- és metánkibocsátás csökkentése érdekében;
- a hígtrágyát és a trágyát a gazdaságokon belül anaerob rothasztási rendszerben kezelik biogáz termelése céljából, amely hő- és villamosenergia-termelésre használható;
- a földeken lerakott hígtrágyát az ammóniakibocsátás csökkentése érdekében a talajfelszín alá dolgozzák;
- optimalizálják az öntözési igényt (pl. a talaj nedvességtartalmának javítása által, ültetőlyukakkal, csökkentett talajműveléssel, ellenálló genotípusok alkalmazásával, a talaj nedvességtartalmát mérő érzékelőkkel), továbbá a leghatékonyabb öntözési

rendszert választják ki és vízmérőket alkalmaznak az öntözésre felhasznált víz pontos mennyiségének megállapítására és a vízveszteségek felderítésére;

- a kártevő-populációk kontrollálása céljából preventív megközelítést alkalmaznak és figyelembe veszik az integrált növényvédelem szempontjait;
- a legalacsonyabb környezeti hatással rendelkező és az emberi egészségre legkevésbé kockázatos növényvédő szereket választják ki;
- csökkentik a zárt üvegházak energiaszükségletét, és ahol megvalósítható, megújulóenergia-termeléssel biztosítják azt.

Az EMAS minősítés regisztrációs folyamata

Az EMAS minősítést megszerezni kívánó szervezet a 1221/2009/EK rendelet értelmében:

- a) környezeti állapotfelmérést végez az I. mellékletben foglaltak szerint;
- b) környezetvédelmi vezetési rendszert dolgoz ki a II. mellékletben foglaltak szerint;
- c) belső ellenőrzést végez a III. mellékletben foglaltak szerint, majd
- d) környezetvédelmi nyilatkozatot tesz a IV. mellékletben foglaltak szerint, és
- e) benyújtja nyilvántartásba vételi kérelmét az illetékes hatósághoz (lásd lent).

A fentiek végrehajtásának hitelesítését környezetvédelmi hitelesítő végzi. Erről a hitelesítő a VII. mellékletnek megfelelően nyilatkozik.

A környezetvédelmi hitelesítő – amely lehet szervezet vagy magánszemély – által végzett hitelesítési és érvényesítési tevékenységet a Nemzeti Akkreditáló Hatóság (röviden: NAH, a Rendelet alapján a megnevezése: akkreditáló testület) felügyeli. A hitelesítők listája a NAH honlapján elérhető:

<https://www.nah.gov.hu/main-search?utf8=%E2%9C%93&search%5Bquery%5D=EMAS+hiteles%C3%ADt%C5%91>

A környezetvédelmi nyilatkozat készítésekor a szervezet szempontjából releváns ÁRD-ben foglaltakat kell figyelembe venni.

Az e) pontnak megfelelően a regisztrálni kívánó szervezet az országos környezetvédelmi hatóságnál – Pest Megyei Kormányhivatal – kérelmezheti a **nyilvántartásba vételét**, melynek keretében az alábbi dokumentumokat juttatja el részére:

- a VI. mellékletben szereplő adatlap;
- a hitelesített környezetvédelmi nyilatkozat (IV. melléklet);
- a hitelesítő VII. melléklet szerinti nyilatkozata, valamint
- a nyilvántartásba vételi díj¹ befizetéséről szóló igazolás.

A pozitív elbírálását követően a szervezet jogosult lesz az **EMAS logó**nak a 1221/2009/EK rendeletben foglalt módon (10. cikk) történő használatára. Ennek értelmében a nyilvántartásba vett szervezet által közzétett minden környezetvédelmi *tájékoztatáson* feltüntethető az EMAS logó, ha ez a tájékoztatás a szervezet legutóbbi környezetvédelmi nyilatkozatán vagy frissített környezetvédelmi nyilatkozatán alapul, és ha azt környezetvédelmi hitelesítő érvényesítette.

¹ A környezetvédelmi és természetvédelmi hatósági eljárások igazgatási szolgáltatások díjairól szóló 14 /2015. (III.31.) FM rendelet I. mellékletének 41. pontja rögzíti a nyilvántartásba vételi díjakat a különböző szervezetek részére..

A Pest Megyei Kormányhivatal illetékes szervezeti egységének elérhetősége:

Pest Megyei Kormányhivatal
Országos Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály
Belföldi Hulladékgazdálkodási és Termékdíj Osztály
Cím: 1016 Budapest Mészáros utca 58/A
Tel.: +36 (1) 224-9111
E-mail: belfoldihulladeggazdalkodas@pest.gov.hu

Honlap: <https://www.kormanyhivatal.hu/hu/pest/szervezeti-egysegek-elérhetosegei/kornyezetvedelmi-es-termeszetvedelmi-foosztaly>

Az EMAS nyilvántartás háromévente meghosszabbítható. A környezetvédelmi nyilatkozatot a kis szervezeteknek a 1221/2009/EK rendelet értelmében – kérelemre – csupán kétevente, egyéb szervezeteknek évente frissíteniük kell és megküldeni azt a IV. és VI. melléklet formanyomtatványait felhasználva a Pest Megyei Kormányhivatal (továbbiakban: PMKH) részére. A kis szervezeteknek mindazonáltal a nem frissített és hitelesített környezetvédelmi nyilatkozatot is be kell nyújtaniuk a PMKH-hoz. Mindez a maximális átláthatóságot biztosítja és segíti a nyílt kommunikációt.

A PMKH a nyilvántartásba vételről határozatot állít ki, melyet megküld a nyilvántartásbavételi kérelmet benyújtó szervezetnek. A szervezet ezzel tudja a Támogató felé utólag igazolni nyilvántartásba vételét, azaz az EMAS tanúsítvány megszerzését, amely jelen pályázati felhívásban rögzített módon ad lehetőséget az elszámolásra.

A szervezet felkerül továbbá a PMKH által vezetett online elérhető adatbázisba. A PMKH az Európai Bizottság számára is megküldi az információt, így a Bizottság is tudja frissíteni szintén nyilvános online adatbázisát.

Az EMAS rendelet szerint regisztrált szervezetek az alábbi uniós, illetve hazai nyilvántartásban találhatók meg:

<https://webgate.ec.europa.eu/emas2/public/registration/list>

<https://www.kormanyhivatal.hu/download/f/c4/66000/Regisztr%C3%A1lt%20EMAS%20szervezetek%20list%C3%A1ja.pdf>

Hol kaphatok bővebb tájékoztatást?

Bővebb információ az Európai Bizottság honlapján és a hazai állami környezetvédelem, valamint a KÖVET Egyesület a Fenntartható Gazdaságért honlapján érhető el:

https://ec.europa.eu/environment/emas/join_emas/how_does_it_work_step0_en.htm

<http://www.xn--krnyezetvdelem-jkb3r.hu/>

<https://kovet.hu/emas/>

A PMKH az EMAS megvalósítása érdekében a hozzá forduló szervezetek megkeresésére tájékoztatást ad a vonatkozó jogszabályokról, valamint arról, hogy milyen módon bizonyíthatják az azoknak való megfelelést.

A lenti ábra a regisztráció folyamatát mutatja, az egyes lépésekhez a 1221/2009/EK rendelet mellékletei nyújtanak segítséget, illetve szolgálnak adatlapként.

I. melléklet
szempontjai szerint

Környezeti állapotfelmérés

A szervezetnek előzetes **környezeti állapotfelmérést** kell végeznie, figyelembe véve tevékenysége, termékei és szolgáltatásai környezeti tényezőit, az ezek felmérésére szolgáló módszereket, a szervezet jogszabályi és szabályozási környezetét, valamint meglévő környezetvédelmi vezetési gyakorlatait és eljárásait.

Az szervezetnek **környezeti politikát** kell kialakítania és el kell köteleznie magát mind a vonatkozó környezetvédelmi jogszabályok betartására, mind környezeti teljesítményének folyamatos javítására.

Környezetvédelmi vezetési rendszer

II. melléklet
szempontjai szerint

- * Általános követelmények
- * Környezeti politika
- * Tervezés
- * Bevezetés és működés
- * A meglévő követelmények ellenőrzése

A környezeti állapotfelmérés és a környezeti politika (céljai) alapján **környezetvédelmi vezetési rendszert** kell életbe léptetni. A környezetvédelmi vezetési rendszer célja, hogy segítségével a szervezet megvalósítsa a vezetés által kitűzött környezeti politikában foglalt célokat. A vezetési rendszerben meg kell határozni a felelősségi köröket, a célokat, az eszközöket, a működési eljárásokat, a képzési igényeket, valamint a felügyeleti és kommunikációs rendszereket.

III. mellékletben
meghatározott
feltételeknek
megfelelően

Belső ellenőrzés / Vezetőségi felülvizsgálat

A környezetvédelmi vezetési rendszer életbe léptetése után **belső környezetvédelmi ellenőrzést** kell lefolytatni. Az ellenőrzés során különösen azt méri fel, hogy a vezetési rendszer működik-e, és hogy megfelel-e a szervezet politikájának és programjának. Az ellenőrzés arra is kiterjed, hogy a szervezet betartja-e a vonatkozó környezetvédelmi szabályozási előírásokat.

IV. melléklet szerinti
környezetvédelmi
nyilatkozat

EMAS környezetvédelmi nyilatkozat

A szervezetnek **környezetvédelmi nyilatkozatot** kell készítenie környezeti teljesítményéről, melyben ismerteti a környezeti célok tekintetében elért eredményeket és a szervezet környezeti teljesítményének folyamatos javításához szükséges jövőbeni lépéseket.

VII. melléklet szerinti
hitelesítői nyilatkozat

Hitelesítés és Validálás

A környezeti állapotfelmérést, a környezetvédelmi vezetési rendszert, a belső ellenőrzés folyamatát és a környezetvédelmi nyilatkozatot a Nemzeti Akkreditáló Hatóság által akkreditált **EMAS hitelesítőnek** kell ellenőriznie és hitelesítenie.

VI. melléklet szerinti
adatlap

Nyilvántartásba vétel: Illetékes testület

Az érvényesített (hitelesített) nyilatkozatot, a környezetvédelmi hitelesítő nyilatkozatát, valamint egy adatlapot és a szükséges díj megfizetéséről szóló igazolást **meg kell küldeni a Pest Megyei Kormányhivatalnak** (Országos Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály, Belföldi Hulladékgazdálkodási és Termékdíj Osztály) bejegyeztetésre, majd közzé kell tenni.